

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó 15-én.

Genealogiai Füzetek

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre 8 kor.

Félévre 4 „

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT.

SZERKESZTIK:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

KIADJA: A SZERKESZTŐSÉG.

Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848-ig.

(Tizenhetedik közlemény.)

Epp ez az, mi a dolog alárendeltségét a személytől megkülönbözteti, mert személyileg csak nem nemes volt alávetve szabály szerint. Ha nemes jobbágytelken lakott, akkor a szolgáltatásokat illetőleg s mindarra, mi az általa birt colonialis sessióra vonatkozott, az úr hatósága alatt állott, mert itt első sorban a dologi kapocs jött figyelembe, maga az urbanialis telek s a vele járó szolgáltatás tekintetű s nem a személyes birtokló, megfelelően a szt. korona s ősiségi elvnek.

Ezek után rátérhetünk az előző korszak tárgyalásánál elmondottak alapján mindarra, mik a jobbágy s a földesúr közt fennálló magánjogi, dologi kapcsolatot megszüntették.

A megszűnést természetesen relative értjük. Csak a személyekben történik változás, maguk a szolgáltatások, mint pertinentiai az urbanialis telkeknek fennmaradván. Mellőzhetjük azokat az eseteket, melyek itt felmerülhetnek, egyedül csak a jobbágyok szabad költözésének s az ezzel összefüggő dolgoknak tárgyalásába kell bocsátkoznunk, mert az előbbieket már a mult korszakban láttuk, most csak felesleges ismétlés volna újból elősorolni. Az első törvény e korszakban, mely a jobbágyok szabad költözési jogát biztosítja, az 1445: 22. t.-cz., mely magában foglalja e nevezetes szavakat a 3. §-ban: „demtis, antiquis, consuetudinibus, partis Transsilvaniae ac regni Slavoniae, nec non de Possega, et Verevce comitatibus, ubi in talibus, servetur antiqua consuetudo.” Ezek a szavak azok, mikből arra lehet következtetni, hogy Erdélyben a szabad költözés nem volt megengedett ez időben. A jobbágyok szabad költözését igazolja 1444: 19. t.-cz. (Kovachich Monumenta veteris legis latioris 32. 1.) ezen szavaival: V. a Szilágyi-féle 1458: 15. t.-cz. rendeli principiumában: „Item, quod universi possessionati homines, de eorum possessionibus, ad possessiones aliorum, obtenta licentia, iustoque terragio deposito, et aliis solitis debitis persolutis; iuxta antiquam consuetudinem huius regni, absque omni litigacionarii processu, jobagiones pacifice et tute, secureque permittere debeant.” Az 1. §. jogot ad az illető megye főispánjának, vagy alispánjának és szolgabírójának, ha valaki e törvény ellenére jobbágyát elbocsátani nem akarná, a régi szokásnak megfelelőleg 6 marcaval büntessék s a 2. §. rendelkezése szerint, ha valaki ekkor sem engedelmesséknék, a királyi felség vagy a kormányzó ennek birtokát foglaltassa le, s mindaddig így tartsa, míg tizenegy marcát nem fizet. E törvény híú képét alkotja a korszaknak. A dologi felfogás annyira fejlődött, hogy már igen súlyos büntetések kívánatosak a földesúri önkény

ellenében. A törvény principiuma „universi possessionati homines“-t említi, mely alatt az úr territoriumán lakó minden nép benne foglaltatik s így mindeniknél a szabad költözés a kötelezettségek teljesítéséhez van kötve. Tehát ebből következtethetjük azt is, hogy ha nemes ember jobbágytelken lakott s költözni akart, köteles volt igazolni, hogy eleget tett a kötelezettségeinek, s ha e nélkül eltávozott, szökevénynek tekintetű, s a földesúri önkény e virágzás szakában valószínűleg az úr vissza is követelhetette. Másrészt e törvény felvilágosít bennünket arról a visszaélésről, melyet a földesurak elkövettek a dologi alárendeltségből kifolyó hatósági hatalmuk által, t. i. midőn az engedélyt megnyerték, támasztottak igényeikért pert ellenük s az által visszatartották s ezt tiltja határozottan a jelen törvény. Az 1459: 30. t.-cz. a szabad költözési jogot egy évre felfüggesztette. 1463: 17. a sereg elszállásolása 15. napjáig tiltja el. (Kovachich „Suppl.”) 1468: 11. t.-cz. s 14. t.-cz. 3. §. fenn kívánja tartani a jobbágyok költözésére nézve a régi szokást, de egyszersmind rendeli, hogy ki ennek ellenére költözne, visszakövetelhető s visszaállítandó. (Kovachich „Supplementer“ II. k. 404. I. Pfahler „Jus Georgicon“ LXXXIII.) Az 1471: 16. t.-cz. 2. szakasza rendeli, hogy ha valaki törvényesen költözni akaró jobbágyait elbocsátani nem akarná, a megye nemessége keljen fel segélyére az ispánnak, ha ez nem volna képes az illetőt rá zorítani. 1474: 14. t.-cz. év végeig a szabad költözési jogot felfüggeszti a principiumban. Az 1486: 39. t.-cz. 5. §. rendeli, hogy egy évi felfüggesztés után, ismét szabadon költözhessenek. Az 1492: 93. biztosítja a jobbágyok szabad költözhetési jogát. E törvény végrehajtását az 1. §. szerint az ispánra s a szolgabírákra bizza, hatalmat adván nekik arra, hogy ki ellenkezik, 3 marcaval büntessék. A principium s a 2. §. szerint előbb eleget kell tenni a kötelezettségeknek, a terragium kifizetésének, s engedélyt szerezni s az eltávozás idején a rendes censust kifizetni; az általok épített házzal szabadon intőzkehetnek, de a bírák s falusbírák becslése szerint az úr is átveheti. Ezzel összefügg az 1495: 22. t.-cz., mennyiben az általuk épített házat, épületet más helyre el nem vonzolhatják. (1. §.) Az 1504: 16. t.-cz. 1. §. rendeli, hogy az illetékes szolgabíró kivül senki ne merjen más jobbágyának az elköltözésre engedélyt adni. Az 1514: 14. t.-cz. 4. §. s 25. t.-cz. elveszik a jobbágyok szabad költözési jogát. Ezeket a történeti áttekintésben láttuk. Ez bizonyára csakis a jobbágyokra terjedt ki, nem a jobbágytelken lakó nemesekre is és scultetus községekre is. Igaz ugyan, hogy ezek helyzetén sokat rossz-

sztított a paraszt lázadás, de jogaikat még sem döntötte halomra. Az említett törvények „Rustici“-t említnek s ezek alá sem a nemesek, sem a scultetus községben lakók nem vehetők be, mert ez utóbbiak is, mint Pfahler id. m. CXXVII. lapján megjegyzi, „Subditi“, „Sculteti Colonicales“ névvel jönnek elő az okmányokban; tehát elvileg ezeknek a költözési szabadsága fennmaradt. Hogy tényleg így volt-e, arra, úgy vélem, csak nagyon habozva felelhetünk, tekintettel ezen kor igen nagyon kifejtett dologi elveire. Ennek kifejezését látjuk a H. K. III. r. 25. czime 2. §-ban, mely általán fejezi ki, hogy örök szolgálásra vettek.

Itt bő alkalom nyílna mindazoknak a szép törekvéseknek törvények által való documentálására, melyeket a jobbágyok szomoru helyzetének javítására a Habsburgok megkísérlettek, hivatkozva a török háborúra, mint Isten büntetésére, de minthogy a történeti áttekintésben bátor voltam azon czélzatot is fel- említeni, melyre nézve e dicsérendő törekvések irányultak, s ott kiemelttem, hogy conservatív természetű elődeinknél ezek minő befolyással voltak, most rátérek a második alkorszakban történt intézkedések felsorolására.

Dr. Endes Miklós.

Ős f á k,

— Összeállította: Gyulai Rikárd. —

XLVII.

nagy-váradi Sarkantyús Gyulai Ödön leszármazása:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
nagy-váradi Sarkantyús Gyulai László, † 1776 előtt	bere-keresztúri Keresztúri Judit, † 1776 előtt	hidvégi gróf Nemes Ferencz (gróf: 1755. VIII. 26.)	horányi Horányi Franciska, egybk. Budán 1764. I. 7.	al-csernátoni Damokos Elek, kereszt. 1715. IV. 30.	kis-borosnyói Tompa Krisztina	nagy-borosnyói Barta József	rételyi Székely Klára	choltitzi gróf Sedlitzki Ignác-Ferencz, kamarás	wartenbergi és penzeini gróf Malzan József, sz. Drauniz 1708. V. 25.	beauforti másnép bellortei báró Jeanneret Dénes, † 1775.	gross-dubenskoil és petersdorfi báró Welczek Erzsébet, egybk. 1744, † 1768	nagy-ercsei gróf Toldalagi László, † 1768.	czegzei gróf Wass Kata	losonczy báró Bánffy László, † 1806.	bethleni gróf Bethlen Borbála
Elek sz. 1744. VII. 26. † 1802. I. 10. Brassóban	Anna egybk. Hidvég † 1795. X. 25.	Elek kereszt. sz. 1783. Al-Cser- náton 1799. I. 10. 1771. VIII. 31.	Sára egybk. München- † N.-Idán ben, † Bécs, 1833. 1807. II. 19.	Miksa sz. 1747. sz. 1762. XI. 13. † N.-Idán † N.-Idán 1833. X. 12.	Leopoldina † N.-Idán 1833. X. 12.	István	Eszter	János sz. Brassóban, 1798. VI. 6. † 1840. IV. 25, temetve Alsó-Csernáton	Rozália sz. Al-Csernáton 1803. III. 4. egybk. ugyanott 1818. X. 6. † 1872. II. 26, temetve Al-Csernáton	Antal sz. Troplovitz 1785. V. 10. † 1836. VI. 23. temetve N.-Idán	Anna sz. 1786. IV. 17. egybk. 1818. VIII. 30. † N.-Idán, 1828. XII. 20.	Ferencz sz. Maksán, 1819. X. 6, † N.-Idán, 1887. V. 7.	Leopoldina sz. N.-Idán, 1821. III. 11, egybk. 1854. VII. 13, † N.-Idán, 1888. II. 29.	Ödön, sz. N.-Idán, 1863. II. 20.	

1. A nagy-váradi Sarkantyús Gyulai cs.

Lásd: II. 7. alatt.

Pótlás.

Kutatásaink e családra nézve ninesenek még befejezve, de annyit már is majdnem biztosan mondhatunk, hogy Gyula városából ered. Ott találunk 1559-ben egy Sarkantyús István (Békés vm. Monogr. II. 151. l.) — Gyula pusztulása (1566) után egy része a lakosoknak Váradra menekült, közöttük valószínűleg a Sarkantyús es. életben maradt tagjai, talán épen az említett István is. Ezek mivel Gyula

ról jöttek, Gyulaiaknak nevezettek. Később (a 17. század elején), mikor Erdélyben kezdtek szerepelni, a váradi előnevet használták.

Regesták.

- Beiktató parancs kelt Kassa, 1606. XI. 15. — Bocskai István az alsó-fejérmegyei *Balászfalva* (curiával), Türe, Csifud, Véza, Szászpatak és Mártontelke, a küüllőmegyei *Szépmező*, Spring, Lodormány és Totfalu (puszta-hely) és a hunyadmegyei Solymos, Kecskedága, Nyavalyásfalu, Füzesd, Toplicza, Csertés, Nagygág és Bohold községekben lévő birtokokba, melyek balászfalvi Bagdi István magtalan elhalálzásával jutottak a kincstár kezére, *Örvendi Pál* tanács urat és fiu ági maradékát (a női ág 12000 tallér lefizetésével) bevezetni rendeli. (Mike S. Reg. Arch. II. 303. l.)
- Ellenmondás (1607-ből), mely szerint Haller Gábor a Bocskai István által Örvendi Pálnak adományozott *balászfalvi* jószágok beiktatása ellen tiltakozik. (U. o. II. 310—311. l.)
- Donatio kelt Gyula-fejérvár, 1608. VII. 31. — Báthori Gábor szepesi Nagy Gergelynek, a testőr gyalogság főkapitányának és *váradi* Gyulai Tamás erd. pénztárnoknak (perceptor) a biharmegyei *Eős* major-jószágot adományozza (Orsz. lt Gy. k. 5. Lib. Reg. 127. l.)
- Végrendelet (1609-ből). — Örvendi *Örvendi Pál Balászfalva*, Türe, Véza. Szászpéntek, Mártontelke, Szépmező, Spring (Benyebuda). Lodormány községbeli birtokait halála esetére nejének *Debreczeni Katának* és az ő legközelebbi rokonainak: *Sarkantyús* István-, *Török* Gábor-, *Pillos* Kata- és édes testvérének örvendi Kovács Jánosnak* 12000 tallérban hagyományozza. (Mike S. Reg. Arch. II. 503. l.)
- Ellenmondás. — Örvendi Kovács János, a saját és *Sarkantyús István*, örvendi *Török* Gábor és Örvendi Literati Istvánné, *Pillos* Kata nevében ellenmond azon egységnek, melyet *Debreczeni* Kata Örvendi Pál özvegye 1609 ben Imreff Jánossal a gyulafejérvári káptalan előtt a férje jószágaira nézve kötött. (U. o. II. 304. l.)
- Retractoria (1609-ből). *Debreczeni* Kata, Örvendi Pál özvegye a *balászfalvi* jószágokról Imreff Jánossal kötött egységét hatályon kívül helyezi. (U. o. II. 310 311 l.)
- Biztosító levél (cautionium) 1610-ből, mely szerint a *balászfalvi* uradalmat Örvendi Pál özvegye *Debreczeni* Kata és örvendi Kovács János Bethlen Gábor fejedlemnek visszaadják. (U. o. II. 310—311. l.)

* gr. Kemény József: Repertoriuma szerint *Örvendi* alias Kovács János — s így már érthető a «frater carnalis» megnevezés.

8. Beiktatás 1610-ből. Vitkai Kákonyi István tanács urat és kincstárnokot *Balázsfalva* birtokába 25000 forint kikötmény mellett beiktatják.
9. Ellenmondás 1611-ből, mely szerint Örvendi Pál özvegye *Debreczeni* Kata néh. férje *balázsfalvi* stb birtokainak Kákonyi István tanács úr részére történt beiktatásának a váradai káptalan előtt protestál. (U. o. II. 304—305. l.)
10. Ellenmondás 1615-ből (die beati Stanislai et martyris), mely szerint *Debreczeni* Kata előbb örvendi Örvendi Literati Pál, azután ladáni *Ladáni* (igy!) Gergely özvegye saját és rokonai: *Sarkantyús* István, Török Gábor és Pillos Kata néh. *Sarkantyús Tamásnak* az ő testvérétől *Debreczeni Zsuzsától* született árva nevében a fejr- és küllőmegeyi, de különösen *Balázsfalva* birtokában szent-erzsébeti Pécsi Simon cancellár és tanács úr javára történt beiktatása ellen tiltakozik. (Orsz. lt. Gy. K. Prot. IV. Magnificat anima mea Dominum: 193. l. — Mike S. Reg. Arch. II. 310—311. l.)
11. Ellenmondás 1617-ből (feria sexta prox. post fest. Ascensionis Domini in J. Chr.). — Tordai Toroczkai Literati Mihály *Debreczeni* Kata örmendi Örmendi (igy!) Literati Pál özvegye, *Sarkantyús* István, Török Gábor, Pillos Kata és örmendi Kovács János (a János fia) fiai: István, Ambrus, Balázs, Pál és János nevében tiltakozik az az ellen, hogy szent-erzsébeti Pécsi Simon cancellár a *balázsfalvi* kastélyt és az ahhoz tartozókat — nem tudni mi jogon — kezében és hatalmában tartja. (Orsz. lt. Gy. K. Prot. Magnificat anima mea Dominum: 235. l. — Mike S. Reg. Arch. II. 305. l.)
12. Végrendelet 1630-ból (feria tertia prox. post Dominica Reminiscere). *Debreczeni* Kata előbb örvendi Örvendi Pál, most nadáni Nadáni (igy!) Gergely özvegye Bihar megyében s főleg Váradon lévő összes ingó és ingatlan javait rokonának *Sarkantyús* Istvánnak s fiának Tamásnak, valamint ezután születendő gyermekeinek hagyományozza — Rákóczi György jóváhagyásával. (Orsz. lt. Gy. K. Lib. Reg. 16. I. 166a—168b l.)
13. Ellenmondás 1630-ból (feria tertia prox. post Dominicam Misericordiam). *Debreczeni* Kata előbb Örvendi Pál, azután Nadáni Gergely özvegye Váradon Bihar megyében lakó *Gyulai Sarkantyús* István, Örvendi István deák a neje Pillos Kata nevében, továbbá Kovács Ambrus, István, Balázs és János tiltakoznak az ellen, hogy Bethlen Péter a *balázsfalvi* és ahhoz tartozó jószágokat birtokban tartsa (Orsz. lt. K. e. Protestatoria D. nr. 12. — Mike S. Reg. Arch. II. 310—311. l.)
14. Meghatalmazás 1659-ből, kiállította *Gyulai alias Sarkantyús* Tamás. (Ki részére? mire?) (Mike S. Reg. Arch. II. 381. l.)
15. Meghatalmazás 1659-ből *örvendi Sarkantyús* István részére, melyben a *balázsfalvi* kastély és jószágok perében az Örvendi család megbizta és 12000 forint erejéig beavatkozni felhatalmazza. (U. o. II. 306. l.)
16. Donatio kelt Magyaró, 1660 VII. 18 — Kemény Simon és neje Alia Mária a küllőmegeyi kendi részjószágokat Gyulai Istvánnak és édes anyjának ajándékozzák 200 mgy. frt kikötmény mellett (Tört. tár: 1894. 509. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz. lt.-ban.)
17. Inscriptio kelt Görgény-Szentimre, 1660. XI. 19. — Barcsai Ákos fogarasföldi *Ohába* községet és a fogarasföldi és alsó-fejérmegyei, de Fogarashoz tartozó 19 jobbágyat *Gyulai* Tamásnak s általa nejeének Kozma Katának, valamint mindkét nembeli utódaiknak 800 mgy. frt kikötmény mellett adományozza (Orsz. lt. Gy. K. 27. Lib. Reg. 311. l. — és Mike S. Reg. Arch. I. 85. l, hol megjegyzi: »Confirmata per Apasium principem *Stephano* Gyulai cum super addita 1200 h. fl. summa).
18. Megerősítés kelt Sajó, 1660. XII. 17. — Lorántffy Kata megerősíti *váradai Gyulai* Istvánt azon kundi és domáldi jószágokban, melyeket Kemény Simon és néh. neje Alia Mária ajándékoztak volt nevezettnek. (Tört. Tár: 1894. 510. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz. lt. ban.)
19. Megerősítés kelt Besztercze, 1661. V. 2. — Kemény Simon fejérmegyei főispán és Fogaras várának és vidékének főkapitánya *váradai Gyulai* Istvánt megerősíti azon domáldi és kundi jószágokban, melyeket ezelőtt ő és néh. neje Alia Mária ajándékoztak volt nevezettnek. (U. o.)
20. Rendelet kelt Dobron, 1661. VIII. 25. — Kemény János fejedelem Gyulai István fogarasi vice-kapitánynak* és Boér Miklós udvarbirónak meghagyja Gyulai Tamás elfogatását, rendelkezik a szökevény dragonyosokról és hirt ad a seregekről. (Sz. Okl. VI. 1184. sz. 235. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz. lt.-ban 49/881—104. sz. a)
21. Donatio kelt Szeben, 1661. XII. 6. — Apaffi Mihály *fogarasi Gyulai* Tamásnak a fogarasi várhoz tartozó Vád** községet 2000 frt kikötmény mellett adományozza. (Orsz. lt. Gy. K. 27. Lib. Seg. 438—439. l. Erd. Nemz. Múz. gr. Kemény József Transyl. Possessionaria.)
22. Donatio kelt Nagy-Sink, 1662. II. 20. — Apaffi Mihály nagy váradai Gyulai másképp Sarkantyus Istvánnak adományozza a Fogaras várhoz tartozó Persány községet. (Tört. tár: 1894: 512. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz. lt.-ban.)
23. Megerősítés kelt Radnót, 1662. VII. 31. — Apaffi Mihály megerősíti Kemény Simonnak Beszterczen 1661. V. 2. kelt levelét, melyel Domáldot és Kundot Gyulai Istvánnak adományozza. (Tört. Tár: 1894: 513. l. Eredetije a Székely Nemz. Múz. lt.-ban. — gr. Kemény József Transyl. Possessionaria. — Orsz. lt. Gy. K. 27. Lib. Reg. 558.)
24. Donatio kelt Radnót, 1662. VIII. 1. — Apaffi Mihály váradai Gyulai Istvánnak 1000 frt kikötmény mellett adományozza Persánt Fogarasföldön. (U. o. — gr. Kemény József Transyl. Possessionaria — Orsz. lt. 27. Lib. Reg. 532.)
25. Inscriptio kelt Ebesfalva, 1663 X. 10. — Bornemisza Anna fejedelemasszonytól váradai Gyulai István, galaczi Buda Sándor és Gyulai Tamás részére 1000 frtban Persán és Vád fogarasföldi községekre (23 jobbágygyal) egyenlő részekben. (Eredetije az Erd. Nemz. Múz.-ban Kolozsvárt, gr. Kemény József gyűjteményében. gr. Kemény József; Transyl. Possessionaria. — Orsz. lt. 27. Lib. Reg. 634. l.)
26. Birtokvásár kelt Fogaras. 1664. III. 24. — Váradai Gyulai másképp Sarkantyus István az Örvendi család felhatalmazásával a *balázsfalvi* kastélyt és az ahhoz tartozókat Bornemisza Anna fejedelemasszonynak 4 jobbágytelekért és 6000 deésaknai kősoért eladja (Mike S. Reg. Arch. II. 306. l.)
27. Szerződés kelt Gyula-Fejérvárt, 1664. V. 16. 360 tallér biztosító összegről I. Apaffi Mihály és Sarkantyus István között. (Mike S. Reg. Arch. II. 307. l.)
28. Rendelet kelt Ebestalva, 1667. IV. 5, melyben Bornemisza Anna fejedelemasszony megparancsolja *váradai* Gyulai István Fogaras vár vice-kapitányának, hogy »valamikor a fogarasi udvarbiró fogja kívánni,

* Gyulai István fogarasi vice-kapitány lásd még: Sz. Okl. VI. 1181. sz. (1661. VII. 7), 1183. sz. (1661. VII. 14), 1174. sz. (1661. VIII. 18), 1185. sz. (1661. IX. 18), 1186. sz. (1661. IX. 22), 1187. sz. (1661. IX. 29; Erd. Nemz. Múz., gr. Kemény J. Okl. gyűjt.: 1661. IX. 4; 1661. X. 3; 1661. X. 17. — Gyulai István mint aulac familiaris: Tört. tár: 1894: 515. l. (1668. IX. 15); 519. l. (1669. X. 10) és 520. l. (1669. VII. 22.).

** Vádi Gyulai Tamás 1672-ben kapikiha Török-magyar okmánytár, V. 93, 107, 192, 365. VII. 514 l.)

- rendeljen és adjon mindjárt Kercsesora elfoglalására elégséges praesidiumot. (Eredetije Pálmay József birtokában.)
29. Biztosító levél kelt Fogaras, 1669. XII. 14. I. Apaffi Mihály Jankó Ilonát néh. váradí Gyulai István portai szószóló özvegyét biztosítja, hogy személyében s javai-ban megvédelmezi és Erdély összes hatóságai által megvédelmetteti. (Tört. Tár: 1894 : 520. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz. lt.-ban.)
30. Kérvény kelt 1675. I. 24. előtt, melyben Rosnyai Dávid Bornemisza Anna fejedelemszontól a fogarasföldi Ohábára nézve, mely falu eddig Gyulai Istvánné birtoka volt, s kinek az inscriptionalis summát kiíratte — az adományozást kéri. (Eredetije a losonczy gr. Bánffy levéltár ohábái csomójában az Erd. Nemz. Múz. lt.-ban, Kolozsvárt. — Teljes szövege közölve a »Gen. Füz.« 1905. 79. l.)
- NB. » Gyulai Istvánné, Jankó Ilona, az ki is az fiát hogy catholicusnak nevelhesse, az fiát, Gyulai Lászlót, adá az szegény nagyanym, öreg Apor Lázárné, Imecs Judit nevelése alá, mert Imecs Judit és az Gyulai László nagyanyja, Imecs Ilona, egy testvérek valának; az szegény nagyanym az igaz catolica hitben fel is nevelé tizenhárom vagy tizennégy esztendő koráig; de megadá az anyja is, Gyulai Istvánné, az árát, mert elvévé tőle az említett fejedelemszonty Fogarasföldön Ohába nevü faluját. (Apor Péter: Metamorphosis Transylvaniae 439. — V. ö. Apor P. verses művei. I. 105. l.)
31. Inscriptio kelt Fogaras, 1675. V. 1. — Bornemisza Anna fejedelemszonty m.-vásárhelyi Rosnyai Dávid és leendő neje részére Fejérmegyében fogarasföldi Ohábát, mely falu addig váradí Gyulai István, utánna pedig özvegye Jankó Ilona és fia birtoka volt, 2500 frtban inscribálja. (Eredetije a losonczy gr. Bánffy cs. lt.-ban az ohábái levelek között az Erd. Nemz. Múz. lt.-ban Teljes szövege közölve a »Gen. Füz.« 1905. 79—80 l.)
32. Kérvény kelt 1675. V. 2. előtt. — Rosnyai Dávid Apaffi Mihály fejedelemtől a fogarasföldi Ohábára nézve, mely falu addig Gyulai Istvánné birtoka volt — az inscriptiót kéri. (U o.)
33. Ellenmondás kelt Ohába, 1675. V. 7. — Rosnyai Dávid deák Ohába fogarasföldi birtokába beiktatása alkalmával özv. váradí Gyulai Istvánné zágoni Jankó Ilona asszony a saját és fia nevében és képében protestál. (Sz. Oklt. VI. 1283. sz. 347. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz.-ban 105/888. sz. a.)
34. Rendelet kelt Gyulafehérvár, 1678. VII. 17. — Apaffi Mihály megrendeli Háromszék főtiszteinek, hogy özv. Gyulai Istvánné Jankó Ilona Béli Pálnak tatár rabsága váltságában kölcsön adott 500 frtját Beldinén hajtsák be. (Sz. Oklt. VI. 1318. sz. 385. l. — Eredetije a Székely Nemz. Múz.-ban 49/881 — 31. sz. a.)
35. Kérvény kelt 1678. X. 4. előtt. — Székely László, mivel Rosnyai Dávidtól megvette Ohábát és Gyulai Tamástól is vásárolt egy házat Fogarason, kéri Apaffi Mihály fejedelemtől a consensust. (Eredetije a losonczy gr. Bánffy cs. lt. ban az Ohábára vonatkozó levelek közt az Erd. Nemz. Múz. lt.-ban Kolozsvárt. Teljes szövege közölve a »Gen. Füz.« 1905. 80. l.)
36. 1754-ben Fel Órben birtokos maksai Gyulai László.* (Sz. Dob. vm. monogr. V. 345. l. — Széki ev. ref. egyházmegyei javak összcírása 28. l.)
37. 1748-ban Napolyi György fiágon való kihalásával annak lonkafalvi, fel-óri. pantinászai, szitai stb. része iránt a fiscus a női ágon leszármazókat, — közöttük Kereszturi Mihálynak Torma Annától való leányát, Juditot Gyulai

* Maksán a cs. tagjai 1900. VIII. 15-éig (Gyulai Károly haláláig) birtokosok voltak.

- Lászlónét is — perbe fogta, de a kir. tábla attól elütötte. (Sz. Dob. vm. monogr. V. 63, 344, 474. l. VI. 468. l. — Torma cs. lt.)
38. Bizonyítvány kelt Szeben, 1768. X. 7. — A fő-kormányiszék nagy-váradí Gyulai Elek kérésére ennek bizonyítványt ad, melyben kimondatik, hogy ugy apai mint anyai ágon donatarius és birtokos szülőkől származik. (» . . . Quem proinde a majoribus in utrasque linea paterna videlicet et materna donatariis et possessionatis descendere. ») (Orsz. lt. Erd. udv. cancell. 324/1769. sz. a.)
39. Kinevezési okmány kelt Bécs, 1783. II. 19. — II. József nagy-váradí Sarkantyús Gyulai Eleket Brassó vidéki tartományi biztossá nevezi ki. (Eredetije »Nro 175. A° 1783.« sz. a. birtokomban.)
40. Bizonyítvány kelt Sepsí-Szentgyörgy, 1887. VII. 13. — Háromszék vm. alispánja hivatalosan bizonyítja, hogy a Háromszék vármegyében illetékes nemes Gyulai cs. a »nagy váradí Sarkantyús« nemesi előnevet jogosan használja. (Háromszék vm. alisp. 7473/1887. sz. a.)

* * *

Kamarási méltóságot nyert 1888-ban Gyulai Rikárd. Igazolták a cs. nemességét és czímerét továbbá: hatolykai Pocsá József, pávai Vajna Tamás és csik-szentmártoni Szabó József a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

* * *

Gyulai István, fogarasi vice-kapitány így pecsétel: kék (?) paizsban egész griff, farka lába közzé húzva, felemelt jobbában (görbe kardot?), hátulsó jobbában (hosszu száru rózsát??) tart. Körirat: „STEPH. GIULAI. 1661.“ (Erd. Nemz. Múz. levéltára: gr. Kemény József gyűjteménye: 1661. IX. 4. és 1661. X. 3.)

* * *

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek:

Gyulai Elek neje Csernátoni Borbála: Nécz, Harina, Sajó-Magyarós (Dob. vm.); Szt-Mihálytelke, Septér, Lompért (Kol. vm.); Felső-Oroszfalu (B.-Szol. vm.); Gyulai Anna, Henter Sándorné: Bábahalma (Kük. vm.); Gyulai Teréz, Tompa Jánosné: Bábahalma (Kük. vm.); Gyulai Rozália, Damokos Lajosné: Szász-Sombor (F.-Fej. vm.); Bábahalma (Kük. vm.); Gyulai Ferenczné, gr. Sednitszki Leopoldina: Nagy-Ida, Budurló (Kol. vm.) nevü községekben volt birtok után.

* * *

István, 1559.

Tamás, 1608, † 1615 előtt

Regesta: 3, 10.

Debreczeni Zsuzsa, 1615.

Regesta: 10.

István, 1609. 1o59.

Regesta: 4, 5, 10—13, 15.

Tamás, 1630, 1661 (78?)

Regesta: 12, 14, 17, 21, (35?)

Kozma Kata

Regesta: 17.

István sz. 1630 után, † 1669.

Regesta: 16—20, 22—29.

Jankó Ilona

Regesta: 29—35.

László sz. 1669 előtt, 1675.

Regesta: 30 NB, 31, 33.

hallerkői Haller Anna

László, 1744, 1760, † 1776 előtt

Regesta: 30, 37.

bereresztúri

Kereszturi Judit, 1714, 1765,

† 1776 előtt

Regesta: 37.

2. A bere-keresztúri Keresztúri (régente Vajai) cs. Források (illetőleg irodalom): N. J. VI. 224. — Sz. Oklt. — Skk. — Mike, Kemény, Dózsa cs. lt. — Sz. Dob. vm. Monogr. V. 346. — Jegy. — Irt a családról Pálmay József is (III. kötet).

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok):

Donatio kelt Gyulafejérvár, 1591. V. 2., Báthori Zsigmondtól Vajai János részére Bere-Keresztúron (kuriával), Vaján, Buzaházán és Bőn. (Orsz. lt. K. c. Lib. Reg. anni 1591: 222. — Skk.)

Vajai János deák bere-keresztúri nemes 1603. II. 7. hűségi esküt tesz. (Sz. Oklt. V. 1031. sz. 255. I.)

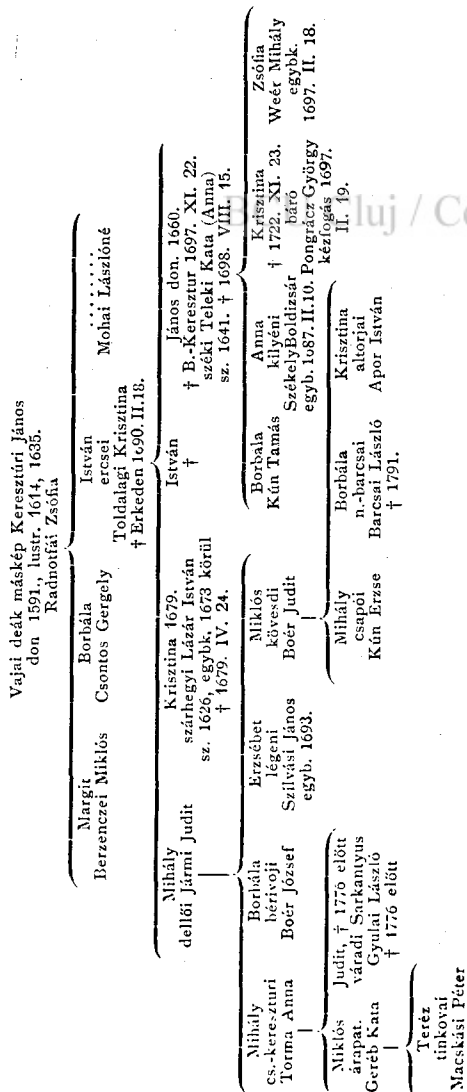
Keresztúri János deák alias Vajai 1614-ben B.-Keresztúrról mint primor lustrál. (Maros-Torda vm. lt. — Hiteles kivonat birtokomban.)

1635-ben B.-Keresztúrról nobilis Vajai (a Keresztúri) János (ősi főnemesi család sarjadéka) lustrál. (U. o.)

1636. V. 14-én lustrál a koronkai mezőn (in campo Koronkaiens. facta et celebrata) Toldalagi Mihály „fő-száz“ alatt Keresztúri István 5 lóval. (Dózsa cs. lt.)

Donatio (inscriptio) kelt Segesvár, 1660. XI. . . . , Keresztúri János (de cadem) részére a Torda-megyei Görgény várához tartozó egész Felső-Oroszira (in et pro 1000 h. fl. summa ad tempus redemptionis). (Mike S. Regesta Archivorum. Tom. I.)

1677. VI. 16-án az apahidai táborban (in territorio possessionis castroque Apahidiensium Cttque. Kolosicusium) göncz-ruskai Kornis Gáspár főkapitány előtt Szeredai György „fő-száz“ alatt lustrálnak Maros-Székből: Keresztúri János, Mihály (3 lóval) és István (2 lóval). (Dózsa cs. lt.)

1685. VI. 19-én a medgyesfalvi Matykó nevű réten (in territorio possessionis Medgyesfalva, castroque vulgo Matyko-rét vocata sedisque Siculi Maros) ráthoti Gyulaffi László főkapitány előtt Lázár

Imre fő-királybíró „fő-száz“ alatt lustrálnak Keresztúri János, Mihály (2 lóval) és István (2 lóval.) (U. o.)

1691. VII. 6-án Szentgericzen lustrál Marosszék fő-királybírója Keresztúri János mint fő-száz (ductor.) (U. o.)

Kereszturi: Joannes, supr. Judex Reg. Sedis Marus 1743; Stephanus ex Sede Marus, Nicolaus, supr. Judex Reg. incl. Sedis Marus, Michael ex Sedis Marus praenobilisek. (Apor P. Synop. Mut. 281.)

Czímer: kék paizsban arany koronából növekvő egyszarvú. Sisakdisz: nincsen. — Takarók: kék-arany; vörös-ezüst. (Igy igazolva Gyulai Rikárd ősfáján. — Béli I. címergyűjteménye.)

Leszármazás (Dózsa cs. lt. — gr. Kemény okmányok. — czegei Vass György és László naplója.

3. A hidvégi Nemes cs.

Források (illetőleg irodalom): K. 194. — N. J. VIII. 122. — M. N. Zs. I. — Tb. d. gr. H. — Turul X. 83. — Apor P. — Sz. Oklt. — S. kk. — K. K. — K. A. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy. — stb. Irt a családról Pálmay József is (II. kötet).

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok):

Lásd: Turul X. 83. 1. és

Sz. Oklt. I. 9. sz. 9. 1.; 19. sz. 24. 1.; 43. sz. 54. 1.; 104. sz. 125. 1.; 181. sz. 223. 1.; 183. sz. 225. 1.; 184. sz. 231. 1.; 199. sz. 259. 1.; 224. sz. 308. 1.; 233. sz. 323. 1.;

II. 261. sz. 24. 1.; 361. sz. 213. 1.;

III. 464. sz. 73. 1.; 548. sz. 194. 1.; 573. sz. 232. 1.; 575. sz. 235. 1.; 634. sz. 317. 1.;

IV. 767. sz. 163. 1.;

V. 934. sz. 60. 1.; 945. sz. 78. 1.

Ezekhez még:

Donatio kelt Medgyes, 1614. III. 15, Bethlen Gábertől hidvégi Nemes Balázs és János részére a magtalanul elhalt Geréb János árapataki és erősi részjészágra. (Orsz. lt. Gy. K. 7. Lib. Reg. 181. — Skk.)

Donatio (inscriptio) kelt Deés, 1659. II. 11-én hidvégi Nemes János részére a középszolnokmegyei, Kővárhoz tartozó egész Remetére (in et pro 700 h. fl. summa titulo pignoris et ad tempus redemptionis). (Mike S. Reg. Arch. Tom. I.)

Grófság kelt Bécs, 1755. II. 18-án hidvégi Nemes Ádám ítélőmester, neje Tordai Zsuzsa és gyermekei: János, László és Zsuzsa részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsyl. X. 371. — KK.)

Grófság kelt Bécs, 1755. VIII. 26-án hidvégi Nemes Ferencz, Gábor, József, György, Judit és Mária részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsyl. X. 402. — KK.)

Czímer a) ősi: kék paizsban arany koronán könyöklő pánczélos kar kezében keresztet (görbe kardot, melynek hegyére török-fej van szurva) és két borostyán ágat (három buzakalászt) tart. Sisakdisz: a paizsbeli kar. Takarók: kék-arany mindkétfelől (kék-ezüst; vörös-ezüst). (S. sbbg. A. 94. I. 40. táb. — S. ung. A. 448. I. 330. táb.)

b) grófi: kék és vörös által négyelt paizs; 1 és 2: arany koronán könyöklő pánczélos kar (befelé fordítva) kezében török-fejes görbe kardot és három buzakalászt tart; 3: arany koronán könyöklő pánczélos kar kezében görbe karddal, a könyök hajlása felett hatágu arany csillag ragyog; 4: zöld téren kétfarku arany oroslán és fejr. egyszarvu között koronázott fejr. oszlop. — Paizstartók: egy-egy egyszarvu. (S. sbbg. A. 94. I. 40. táb. — Béli J. címergyűjteménye.)

S. ung. A. (448. I. 330. táb.) szerint az 1, 2. és 4. mező kék (!) a 3. zöld; a buzakalás helyett há-

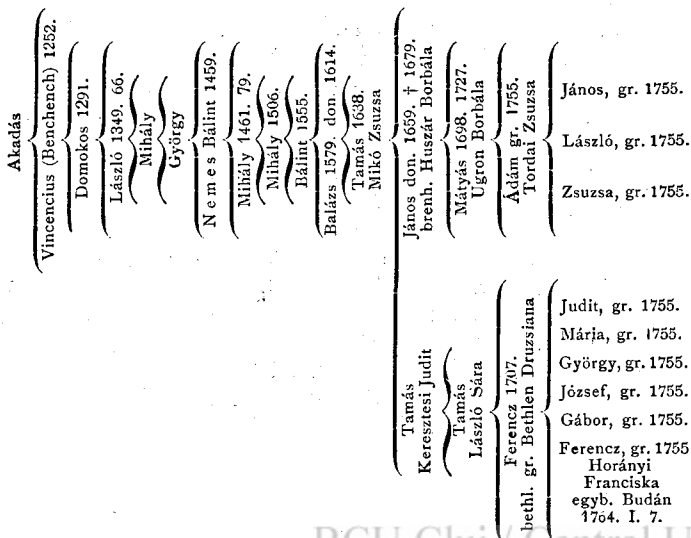
rom zöld száru fejr liliom; a 3. mezőben is a kard mellett három lilomot tart a kéz; Paizstartók: jobbrul oroszlán, balrul egyszarvu.

NB. Az 1755-beli grófi diplomákban új czímer nincsen adományozva.

Gyulai Rikárd ősfáján a grófi czímer úgy van igazolva, a mint azt S. sbbg. A. jelöli. Sisakdisz: a 2. mezőbeli kar. Takarók: kék-arany; ezüst-vörös. — Paizstartók: jobbrul arany oroszlán, balrul fejr egyszarvu.

Kamarási méltóságot nyertek: 1766-ban János (gróf), 1803-ban Ádám (gróf), 1815-ben János Nep. (gróf), 1848-ban Ábrahám (gróf), 1855-ben Vincze (gróf). (K. A.)

Leszármazás.

Birtokviszonyok.

Földterhermentesítési kárpótlást nyertek:

gr. Nemes Károlina Mara Józsefné: Mág (A.-Fej. vm.); gr. Nemes Ábrahám: *Hidvég*, Nyárádpatak, Liget, Árapatak, Erősd (F.-Fej. vm.);

gr. Nemes Zsuzsa muthbergi Kopp Jánosné: Hosdó, Pusztakalán, Nagy-Oklos, Nagy-Rápol, Arany, Gyertyános, Fel-Nádas, Kitid, Bunyilla (Huny. vm.);

gr. Nemes János: Kálna (B.-Szol. vm.); Katona, Mező-Velkér, Csetelke (Kol. vm.); Hosszuaszó, Hosszupatak, Glogovicza (Kük. vm.); Nagy-Devecser (Dob. vm.); *Hidvég*, Erősd, Árapatak, Nyárádpatak, Előpatak, Liget, Korneczal, Nucsed (Fel-Fej. vm.); Málnás, Oltzem, Bodok, Zalány (Háromsz.) nevű községekben volt birtok után.

4. A horányi Horányi cs.

Források (illetőleg irodalom): N. J. V. 138. — Arad vm. monogr. — S. ung. A. — K. S. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok):

Pestvármegyei donatios nemes cs.

Donatio kelt 1756. VII. 11-én Brestovac-ra Pozsega vármegyében Horányi Gábor részére. (Orsz. lt. Lib. Reg. XLIV. 157. — „Adler“: Jahrbuch 1904: 20. I.)

Nemesi bizonyítvány Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vm.-től kelt Budapest 1887. VIII. 26-án 23856/887. sz. a. kiadva. (Birtokomban.)

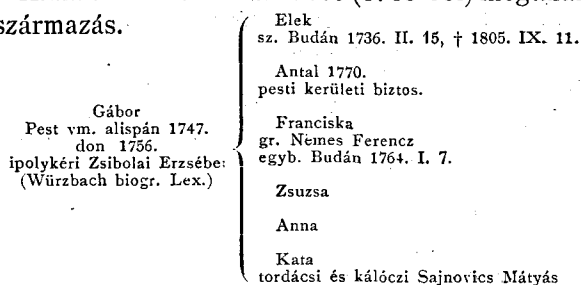
Czímer: arany és kék által négyelt paizs vörös jobb haránt csikolattal megrakva, melyen három hatágu arany csillag látható, 1. és 4. üres; 2. és 3. fejr egyszarvu (befelé fordítva, fejét hátra vetve). — Sisakdisz: növekvő vörös ruhás, arany övös magyar vitéz, fején fekete prémes vörös kucsma, felemelt jobbában görbe kard, melynek hegyére török-fej van szurva — balja csipőre

támasztva. — Takarók: vörös-arany; kék-ezüst. (Igy igazolva Gyulai Rikárd ősfáján. — S. ung. A. 242. I. 187. táb. — N. J.)

Czímerpecsét található Pest vm. lt.-ban Acta Miscellanea ex 1727. Nr. 13, Acta Politica ex 1727. Nr. 4. és Polg. Perek fasc. 7. Nr. 4. és 11, fasc. 21. Nr. 15, fasc. 23. Nr. 8. és fasc. 53. Nr. 25. jelzetű okiratokon. (K. S.)

Lásd még a budai Jézus Szent Szivéről elnevezett egyházi társulat emlékkönyvét (a Magy. Nemz. Múzeumban 3650 fol. Lat. jelzet alatt), hol Horányi Anna és Franciska címere (1763-ból) megtalálható.

Leszármazás.

Birtokviszonyok.

Horányi Gábor pestmegyei táblabíró 1744-ben vette meg Kisjenőt és Erdőhegyet. 1748. IX. 25-én részére határjárást tartottak Erdőhegy s a vele szomszédos Székudvar, Gyürke és Nadáb közt. A modenai uradalom helyreállítván, javait 1749. II. 1-én ő is átadni kényszerült. (Arad vm. Monogr. II/2: 682. — Megyei jk. 1848: 133, — NRA 1775 és 1482, 18).

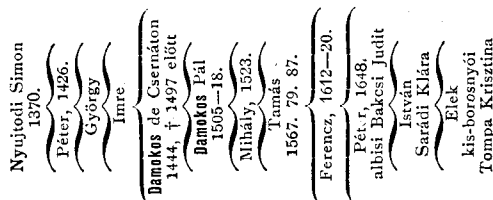
5. Az al-csernatonai Damokos cs.

Lásd: IV. 1., XXI. 11. és XXXV. 8. alatt.

Pótlás.

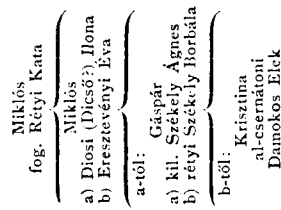
Czímer: kék paizsban arany koronán könyöklő vörös ruhás kar kezében görbe kardot tart, melynek hegyére török-fej van szurva; a felső jobb sarokban pedig ezüst sarló látható. Sisakdisz: a paizsbeli kar török-fejes karddal. — Takarók: kék-arany; vörös-ezüst.

(Igy igazolva Gyulai Rikárd ősfáján. — S. sbbg. A. [103. I. 45. táb. és 264. I. 196. táb.] szerint a kar koronázott zöld dombon könyöklő; a hold sarló a könyök hajlása felett van elhelyezve; sisakdisz nincs; takarók: kék-ezüst; vörös-arany).

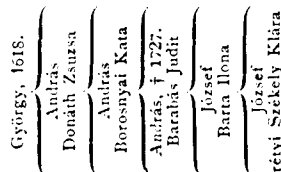
6. A kis borosnyói Tompa cs.

Lásd: IV. 2. és XLII. 2. alatt.

7. A nagy-borosnyói Barta cs.

Lásd: IV. 3. alatt.

NB. Apor Péter (Synop. Mut. 268. 1.) szerint borosnyói Bartha András nobilis.

8. *A rétyi Székely cs.*

Lásd: IV. 4. és XLII. 7. alatt.

Mihály nemes: 1609.	}	Mihály	}	Márton	}	Losonczy Kata
						Mózes, 1690.
						Markos Zsuzsa
						Zsigmond
						a) Ekkes Eva
						b) Koncei Klára
						(Görösei Gáspár özvegye)
						b-től:
						Zsigmond
						kis-borosnyói
						Tompa Borbála
						Klára
						nagy-borosnyói
						Bartha József

9. *A choltitzi Sedlnitzki cs.*

10. *A wartenbergi és penzelini Malzan cs.* } Mint idegen családokat

11. *A beauforti vagy belfortei Feanneret cs.* } nem

12. *A gross-dubenskoji és petersdorfi Welczek cs.* } tárgyaljuk.

13. *A nagy-ericei Toldalagi cs.*

Lásd: XVII. 9. és XXXI. 11. alatt.

Balázs	}	Bessenyei Borbála
Mihály † 1642. III. 24.		a) geleuzei Mihály Erzse
		b) királyhalmi Petki Erzse
		b-től:
		Mihály † 1660.
		brenhidai Huszár Margit,
		1666.
		János, † 1712.
		váradi Steván Erzse
		Mihály, † 1744. XI. 13.
		taucsi Földvári Erzse
		sz. 1700. körül
		László
		gróf. 1744. XI. 13.
		czegi gróf Wass Kata, 1757.

Pótlás.

A grófi czímer ez: kék és vörös által négyelt paizs ezüst középpaizszal, melyben természetes színű repülő pacsirta látható; 1. zöld téren arany husvéti bárány (befelé fordítva) fejr, arany kereszttel jegyzett egyházi zászlócskával; 2. zöld téren nyugvó arany oroslán (befelé fordítva); 3. két András-keresztbe tett görbe kard (hegyei felfelé), hegyei között arany korona; 4. három (2, 1) turbános török-fej arczukkal befele fordítva. — Két sisak. — I. Két fekete sas-szárny; takarók mindkétfelől: kék-ezüst. II. Két szarvas-agancs között természetes színű páva-farok; takarók: mindkétfelől vörös-arany.

„... Scutum videlicet militare erectum in quatuor areas, et medianum umbonem divisum, in quarum coelestini coloris parte dextra agnus aureo colore naturaliter effigiat, super solo virente tribus stare, auteriori vero dextro labari stipitem, seu stylum in summitate cruce notatum indeque velum argentei coloris decussatim pendeus ad axillam paulo reclinem circumjecto tenere, in sinistra autem rubri coloris parte leo aureo pariter colore, naturaliter efformatus super solo aequo virenti dormicus procubuisse, in inferiori porro

rubri itidem coloris dextra parte duo evaginati gladii acie, cuspidaque sursum versi, et sibi invicem decussatim juncti, et superius corona aurea, in sinistra tandem inferiori coelestini coloris parte tria turcica demessa capita sanguinem manantia, duo juxta tertium paulo inferius posita esse conspiciuntur, et medianus argentei coloris umbo alandam naturali colore, et forma expressam in altum volatu tendentem continet, scutum corolla novem argenteis globulis distincta comitibus dari salita contegit, et huic duae galeae coronalae incumbunt, e quarum a dextris altera duae nigrae aquilinae alae, altera vero a sinistris duo alciva cornua, in eorumque medio pavonea cauda eminent, et a cono galeae laciniae seu lemnisci huic coelestino et argenteo, inde vero rubro et aureo mixtim coloribus ad scuti latera deffluunt, illudque pulcherrime ambiunt et exornant....“

14. *A czegi Wass cs.*

Lásd: VI. 2. és XXX. 14. alatt.

Ferenecz	}	Bogáti Druszianna † 1656. V. 8.
György		† 1686. V. előtt
		Kendeffi Judit † 1661. XI. 11.
		minut Bánffy Zsigmondné
		János
		sz. 1634 vagy 1635,
		† 1680. IX. 3.
		Ebeni Eva
		Dániel
		gróf. 1744.
		a) hidvégi Mikó Ilona
		b) vaji Vay Judit † 1770.
		b-től:
		Kata
		gr. Toldalagi László
		egybk. 1744 után.

15. *A losonczy Bánffy cs.*

Lásd: IX. 10, XXX. 2. és XLVI. 8. alatt.

Isván 1452.	}	Margit
.....		
		László
László de Mogyoros		a) Harina-Farkas Anna
		b) Dobokai Anna
		a-től:
		Miklós
		a) Telegdi Orsolya
		b) Lepényi Anna
		a-től:
		György † 1581.
		a) Surányi Zsófia
		b) Perneszi Anna
		a-től:
		János
		de Szentkirály
		Lónyai Fruzina
		Krisztof
		a) Bethlen Anna
		b) Farkas Margit
		b-től:
		László, 1574.
		(bátó)
		var. Daniel Judit
		Ferenecz
		sz. 1696, † 1773.
		br. Kemény Zsuzsa 1784.
		László
		bethl. gr. Bethlen Borbála
		egybk. 1754 után.

16. *A bethleni Bethlen cs.*

Lásd: XVII. 4. és XXXI. 5. alatt.

Márk	}	Elek
vajda 1461—91.		
Győr. y. 1579.		a) Sükösdí Anna
		b) Károly Klára
		a-től:
		Miklós
		gel. Mihály Kata 1586.
		Ferenecz, 1649.
		a) Kamuti Zsuzsa
		b) Kemény Kata 1678.
		b-től:
		Farkas, † 1679.
		Ostrosith Borbála
		† 1681. X. 20.
		László, † 1717.
		(gróf 1697.)
		Pölthi Mária
		(Wesselényi Anna?)
		Gergely
		Nalaczi Borbála
		† 1792.
		Borbála
		br. Bánth László
		† 1806.

Kiigazítás.

Az XLVI. ősfán (Gen. Füz. 7—8. sz.) 4. alatt: röödi Farkas helyett *ködi Farkas* olvasandó.

Nemesség igazoló perek.

(II. közlemény.)

- Bereczki de Jobbágyfalva. 5793—1844.
- Berei vel Butyán de N.-Somkút. 6693—1827., 472—1834.
- Berka de Kozolya. 3877—1794.
- Bertalan de Etéd. 3436—1802.
- Bese de Büdöspataka. 2595—1844.
- Bika de Teremhegye. 4145—1806.
- Biró de Aranyos-Rákos. 5275—1803., 3633—1844.
- de Homoród-Szt.-Márton. 7479—1844.

- Biró de Sívárad. 1828—1843.
- Birszem de Alsó-Árpás. 7053—1846.
- Boeskai in Görgény-Szt.-Imre. 4349—1843.
- de Tasnád-Radvány. 79—1803.
- Bocz de Köpecz. 991—1793., 4041—1844.
- Bod de Felső-Csermáton. 2203—1793.
- Bode de Drága Vilma. 4383—1797.
- Bodó de Füle. 7558—1806.

Bodor de Léczfalva. 1629—1793., 4964—1844.
 Boér de Alsó-Árpás. 7053—1846.
 de Lucza. 4257—1848.
 de Mardsina. 4385—1797.
 alias Bulbuk de F.-Szombatfalva. 1806—1796.
 alias Tatár de Drágus. 4423—1793., 848—1848.
 Bogdán alias Alsóárpási. 6539—1846.
 Bonczidai de Bonczida. 4045—1805.
 Bonyhi de Magosfalva. 3302—1796.
 Bora in Gyöngy. 7928—1797.
 Bornemisza de Munkács. 2901—1796.
 Borszem de Alsó-Árpás. 7053—1846.
 Borze de Alsó-Vist. 7635—1846.
 Bosoki alias Szabó de Mikefalva. 11330—1844.
 Botha de Csernafalva. 3279—1818.
 Botskor. 4349—1843.
 Bödör de Szék. 12860—1832.
 Bögözi de K.-Osdola. 3763—1845.
 Bőjthe. 3439—1822.

Bőjthe de Sárpatok. 5423—1846.
 Bőjthi de Kőrös. 11007—1840.
 Bratán de Kovási. 2832—1796.
 Burgya de Lemény. 6669—1846.
 Bulbuk alias Boér de F.-Szombatfalva. 1806—1796.
 alias Salamon de F.-Szombatfalva. 1806—1796.
 Burzám de O.-Sinka. 14602—1845., 7052—1846.
 Burzó alias Gurzó de Felső-Szőcs. 3764—1829.
 Bus de N.-Enyed. 3072—1818.
 Butyán de Soósmező. 6693—1827.
 vel Berei de N.-Somkut. 472—1834.
 Buzura de Hollómező. 2955—1801., 1455 et 2955—1846.

Csákán de Léczfalva. 4593—1836.
 Csáki de Dánfalva. 2400—1793., 3836—1844.
 Csákyai de Alsó-Detrehem. 3192—1793.
 Császka alias Ilyés de Lemhény. 2254—1846.
 Cseh de Csernáton. 8452 et 8914—1844.

Köblös Zoltán.

A d a t t á r.

XI.

Barabási Mihály és Szentpáli András szerződése.

H. n. 1517.

En ki vagyok Barrabási Mihály vettem én és kértem Szent Pali Andrástól huszonöt forintot úgy, hogy az ki jószágom én nékem vagyon a kezem között Mocson és Csetelken, Báldon megkínálván az atyámfiait ve(le), ha meg nem veszik el is adgyam. Továbbá adtam én egy házhelyet pusztát néki Mocson úgy, hogy én nékem mást adott érte Mocson vagy Aranykuton, becsú szerint. Továbbá az pénzt neki hogy ki szerezhessem. Anno Domini 1517.¹

Praesentem copiam ex veris suis originalibus fideliter descriptam cum originalibus collatam et comportatam hisce bona fide testatur. Signatum N.-Enyed 19a. 8bris A. 1771.

Petrus Ficsor de Atosfalva et *Lazarus Demién*
 in comitatus Albensis Transsylvaniae in comitatus Alb. Inferioris tabulae
 jurassor continuae judiciariae jur. scriba.
 (L. S.) (L. S.)

Hátán: Impignoratio portionis possessionariae in possessionibus Mocs, Csetelke, Báld et Aranykut existentibus per nobilem Michaellem Barrabási generoso Andrea Sz. Páli pro fl. 25. facta Anno 1517.

Fasc 55 us. Nro. 1525.

Szent Páli.

(Az 1771 október 19-én kelt másolat a szárhegyi gr. Lázár család levéltárában az Erd. Nemz. Múz. levéltárában Kolozsvárt.)

¹ Ez a kis oklevél mint mohácsi veszedelem előtti, tulajdonkép magyar nyelvemlék is. Sajnos a másolók eredeti helyesírását nem tartották meg s ezért mi teljesen átírva közöljük. Nem lehetetlen, hogy az eredeti valamelyik erdélyi levéltárban lappang.

Közli: Kelemen Lajos.

XII.

II. Rákoczy György rendelete Marosvásárhely városához a krónikairó Nagy Szabó Ferencz leánya Nagy Szabó Anna érdekében.

Radnoth, 1659 november 3.

Georgius Rákóci etc. Fidelibus etc.

Hűségtek városában lakó Szabó Anna alázatos könyörgése által jelenti, hogy meghalt atyjától Nagy Szabó Ferencztől maradván reá alatt az városban bizonyos civilis funduson lévő örökségi, kiról szokott adaját fogyasztás nélkül eddig is megadta volna, ez után is a szerént kész megadni, de azzal hűségtek meg nem elégedvén, praerogativája ellen az városi és civilis funduson lakó rendeknek igája és tereh viselésére kénszeritene s az mi legnagyobb, hogy közikben eskünnék azt kívánná. Azt nem akarván cselekedni, várban lévő örökségeitől eltiltották, pecsételték s az szükségnek idején nyavalyást házában bé nem bocsátották; maig is egyik ajtaján rajta az pecsét. — Hűségteknek azért klgimesen és igen serio parancsoljuk, privilegiomok ellen nem lévén, ez nyavalyás supplicans asszonyt megnevezett, alatt az városban lévő örökségének békességes birásában tartsa meg, annak adaját ne nevelje, se egyéb tereh viselésére ne kénszeritse, sem az várban levő házáról — kész lévén minden közön fogott onust supportalni, — se semminemü jovaiban s megnevezett örökségeinek is békességes birásában törvéntelenül meg ne háborítsa, hanem inkább ebbeli bántódását megorvosolván, igazítsa úgy az dolgot hűségtek, többször érette ne busittassunk. Secus non facturi. Praesentibus perfectis, exhibenti restituti. Datum in arce nostra Radnothiensis die tertia 9bris, anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

G. Rakoci mpr. (P. H.) Michael Mikes
 cancellarius mp.

(Eredetije patens alakban Marosvásárhely szabad kir. város levéltárában a 275. számú politikai és törvénykezési csomóban.)

Közli: Kelemen Lajos.

TARTALOM: Dr. Endes Miklós: Az úri hatóság fejlődése 1818-ig. — Gyulai Ribárd: Ősfák. XLVII. nagyváradi Sarkantus Gyulai Ödön leszármazása. — Köblös Zoltán: Nemesség igazoló perek. — Adattár.